

PROSVETA THE ENLIGHTENMENT GLASLO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Glasovi iz naselbin Zanimive beleške iz raznih krajev

Tercijalski napad na umirajočega Detroit, Mich. — Delavske razmere se tukaj z vsakim dnevom slabšajo, delavce kar naprej odstavljajo in prav gotovo bo prihodnje zimo veliko večja miserija kot je bila lansko.

Pred kratkem sta tukaj umrli Agnes Rački in Joe Klemenc. Oba člana društva št. 121, S.N.P.

Prvi se je omračil um, in po sedbi njenih sosedov radi velike pobožnosti in radi nekaj tisočakov, katere je posedovala. Bila je samica in stanovala 15 let pri enih in istih rojakih. V mesecu oktobru si je zlomila eno in isto roko že drugič, in ker roka ni več bila sposobna za prejšnja dela, drugega bi pa v sedanjih časih ne dobila, se je odločila, da pojde v staro domovino. Kot že rečeno, je bila jako pobožna in šla večkrat k spovedi. Ko je prišla zadnjič od spovedi, je prišla domov z omarčenim umom. Govorila je le o svojem denarju, se skrivala pod mizo in posteljo ter kričala, da jo hočejo okraštiti njegova denarja. Ker je bila zmiraj bolj nadležna, so jo dali v mestno bolnico in tam je bila dalj časa na roki in noge privezana na posteljo. Nakar so jo oddali v zavod za slaboumne in tam je umrla. Njeni sosedje ali tolmачi, da jo je najbrže duhoven pri spovedi nadlegoval, naj da za maše in cerkev in kdo zna kakaj vse, pa se ji je potem zmrznil um. In to bo skoraj verjetno, kajti bila je jako skopna in nikel ni šel za vsako ceno od nje. — Pri tem sem se spomnil prijatelja iz Kansasa, kateri je večkrat pripovedoval ter izjavil: "Kadar pride moj, babi pol dolarja v roko, ga tako stiska, da gre kar voda iz njega." — Pogreb se je vršil cerkveno in hokus pokus je stal \$50.

Za njo je umrl eden mojih najbližjih prijateljev in iz istega kraja, Crnomlja v Beli Krajini, Joe Klemenc. Bila sva vedno skupaj, člana pevskega zbora v Crnomlju, člana pevskega zbora in dramatičnega kluba v Calumetu, Mich., delala v isti hiši v Calumetu in par let pri eni in isti mašini vrtala in razstreljavalna bakrene stene. Ni bil pa pri nobenem pevskem zboru v Detroitu. Vzrok je ta, ker je živel precej daleč od njih in zadnja leta je več ali manj boledal. Bil je svobodnomislec od rane mladosti in mrzil je cerkve in njene služabnike zavedajoč se, da so isti deana roka izkoriščevalcev delovnega ljudstva. Imel je raka na jetrih in zlato žilo in v dveh mesecih in pol je podlegel. Bil je samec in stanoval je pri svojem bratranču, kateri ga je v njegovi bolezni vedno nadlegoval in mu usiljeval duhovna in da naj polovico posmrtnine, katero je imel na svoje sestre, prepíše na njega. Po vednem nadlegovanju, kot je sam izpovedal pred menoj in J. Botalom, je teden dni pred smrtjo še drugo polovico posmrtnine zapisal na njega. Najbolj se je pa upiral hokus pokusu. Še preden je šel v bolnišnico, je bratranec poslal duhovna k njemu, ne da bi pokojni vedel kdo ga je poslal. In ker je bil takrat še pri moči, je letega odalovil in prav gotovo je šel z dolgim nosom od njega. Tudi v bolnišnici so ga hodili nadlegovati. Poslal je k njemu tudi dve tercijalki, da s njemu ga na

di tolmačis, da prihaja vsa tvoja "modrost" z — drugega konca.

Čudno se mi vidi — to pa radi tega, ker sem pripravljen zemljan — od kod Reverse-end dobi vse te informacije. Najbrž čita Prosveto — ki je njegovim faranom prepovedana, on pa čita. (Prosim uredništvo, da pove, če je Trunk naročnik.)

Reverse-endu pojasnim, da pri družini ni nič šumelo in tudi sedaj ne šumi. Šumelo pa je po naselbin in valed tega, ker je bil pokojnik prvi v precejšnjih letih, ki se je dal civilno pokopati. Prihranjeni stroški so pa ti, da ni bilo treba plačati župnika ne cerkovnika. Romanje je bilo, pri tem ostane. Oni, ki so romali, se bodo že oglasili, ako se že niso. Romali pa so na svoje stroške in vsled svoje hinavske naklonjenosti. O enem romarju lahko pripomnim, da toliko veruje v humbug kot jaz, je pa toliko hinavski, da noče tega priznati, da očitno kaže svoj prezir ob nedoljaj, ko se vozi na obrežje namesto v cerkev. Kljub temu pa hoče, da bi mu ljudje verjeli, da gre v cerkev.

Ako Reverse-enda zanima, kaj je bilo z batenjem nedolžnih oseb, naj se obrne na svojega takojšnjega župnika za bolj poglobljene informacije. Če je župnik katoličan, mu bo vse dobro razložil. Morda mu tudi razloži, kdo je aranžiral civilni pogreb.

Reverse-end dalje pravi, da ga je pičil firbec (slovensko: radovednost), če je bil pokojni John Judnik krščen. Jaz mu ne morem tega povedati. Ker sem mlajši kot je bil on, nisem bil za to. Za boljše informacije se Reverse-end lahko obrne na severozapad. Tam je pokojnik imel strica — ne vem, če še živi — ki je bil škof. Tam tudi lahko izve, kako se je stric škof svojem nečaku, Johnu Judniku, debelo zlagal. Tista laž je naredila iz pokojnika to, kar je bil kasneje do svoje smrti. Kdo je bil kriv? Stric škof, knez v božjem kraljestvu, ki se je debelo lagal, penečemu in neizkušnemu mladeniču. Ali vi duhovni ne kričite in ne učite: Ne laži, ne obrekuji! Zakaj pa sami lažete in obrekujete? Božji sluga, pa razliva dan za dnevom govnico po časopisu, zares vzgledno!

Da, vsi, ki so bili pričujoči pri pogrebu, so se izrazili, da je bilo vse v redu. Vsak človek vidi "kot štor v gozdu", kadar ne leži ali sedi. Ali se pri katoliških pogrebi mogoče plazijo po trebuhu, kadar ne klečijo? Reverse-end ima tudi slab spomin glede obredov. Kar se tiče ostalega: Človek se rodi, živi in umrje. Resnica! Rekel bi: evolucija. In smrt je vaš amen. Jaz ne vidim nič čudnega pri ljudeh, ki se odločijo za civilen pokop, pa naj bodo rojeni v Semiju ali kje v koroških hribih. Ajdi in pagani! Reverse-endu more biti sladko pri sreči, ko s tem obklada svoje rojake. Ajdi in pagani so menda bili živali — me-e-e — in to so bili naši pradedje pred stoletji! Pradedje, ki so smatrali povsem za pravilno, da so svoje mrtve pokopali po "ajdovski".

Glede šide (slovensko: svile) in jamranja. Tudi tega je došil tukaj, med ljudmi vseh narodnosti in ver. Dela ni. Tega so krivi republikanci in demokratje. Socialistična stranka ima čiste roke pri tem. Kakor Reverse-end nekaj namiguje, smo menda Slovenci v S. F. ponarejevalci denarja ali kaj? Navadni goljufi? Pravi: "Ne vprašaj se, odkod pride." Misli, da vsi goljufamo narod kot tvoja kasta? Imamo dve roki in s temi si služimo vsakdanji kruh. Me-e-e-e!

Po zmerjanju z ajdi na Piškavem polju so prišli na vrsto aj-

San Francisco, Cal. — V listu A. S. z dne 4. avg. je pod naslovom Pisano polje, bolje "piškavo polje", nekakšno zmašilo, s katerim se M. J. Trunk pravi po krščansko norčuje iz civilnega pogreba Johna Judnika v San Franciscu. Trunk začenja, da ni nič huduga, ampak španskega (slovensko: šaljivega). V šoli, v katero sem jaz hodil, se me še to učili, da je "knof" gumb. Vsekakor je "knofanje" iz visoke šole, kajne, reverend Trunk. Da se pa bova bolje razumela, te bom odslej nazival "reverse end", to pa radi tega, ker vsako stvar narobe razumeš; lahko pa si tu-

Iz Amerike v Rusijo!

Paradokšno, neverjetno kot se zdi, vendar je resnično. Kdo bi bil pričakoval kaj takega pred desetimi leti, ko so ameriški kapitalistični listi poročali vsaka dva tedna, da je sovjetska vlada na tleh in nikdar več ne vstane? Danes pa poročajo (Daily Times, Chicago) sledeče:

"Oni med nami, ki mečejo polena sovjetski Rusiji pod noge in pripenajo šopke vjolič Ameriki na prsa, so gotovo presenečeni vsled novice, da bo ista Rusija letos najela 6000 treniranih ameriških delavcev. Dalje bodo presenečeni, ko izvedo, da so sovjeti že najeli 2000 Američanov, ki so večinoma odpotvali tja na svoje stroške in vzeli svoje družine s seboj; nadalje, da se je do danes čez 100.000 ameriških delavcev ponudilo sovjetom za delo in službe.

"Med ameriški delavci, ki odhajajo v Rusijo, so izučeni rudarji iz Pennsilvanije — kjer rudarji v velikih množinah danes stradajo — Ohla, West Virginija in Illinois, železničarji, rudarji iz metalnih rudnikov v Montani in Utahu, jeklarji iz Garyja in Pittsburga, tesarji in zidarji iz vseh držav Unije in naposed razni inženirji, čez tisoč po številu. Teh 6000 je po večini tujerodcev iz Evrope, ki so se priselili v Ameriko pred petimi, desetimi in dvajsetimi leti. Prepričani so, da se Amerika ne zmeni več zanje, toda Rusija se zмени. V Rusiji bodo imeli iste pravice kot domačini: socialno zavarovanje, razvedilo, izobrasba itd.

"Morda nas bo bolelo, če sumimo, da znajo Rusi bolje reševati depresije in delati velike industrijske načrte kot znajo Američani, ne smemo pa pozabiti — da ruski eksperimenti še ni zaključen. Morda se teh 6000 delavcev kdaj vrne nazaj potrih, toda modrih. Kljub temu je to pomisleka vredno. Rusija pravi ameriškem rudarju, ki je brez dela: "Pridi sem, tu je dovolj dela zate. Pomagaj nam in jej z nami."

"Stric Sam za enkrat ne bo pogrešal onih, ki odidejo v Rusijo, vzlic temu ima nekaj za premišljevanje." You bet, da ima. To je vse, kar moremo danes pripomniti. Striček Sam ima nov problem, o katerem bo treba globoko razmišljati.

Živimo v dobi razkroja starega družabnega reda in iz tega izvirajočih ekonomskih in socialnih konfuzij — pa tudi konfuznih filozofiranj. Na primer v peklem slovenskem listu naletiha na trditve, da "kollektivna družba, katero si zamislija socialni idealist, je moderna verzija krščanskega ideala, ki govori o enem hlevu in enem pastirju, to se pravi, vsi ljudje naj si bodo bratje."

Socialni idealistov je na kupe in med temi se ne manjka tudi takih, ki vidijo v kolektivizmu moderniziran krščanski ideal. Pa ni tako. Krščanski ideal je bil priprava za življenje na "drugem svetu". Za to svet, o katerem do danes vemo, da je edini, ki resnično je, se krščanstvo ni brigalo, pač pa je hotelo usmeriti vsa bitja in žitja za arečno življenje (večno arečo) po smrti. Za dosedo tega ideala je bila predpisana revščina s trpljenjem vred kot najvišja čednost. Kje je danes pameten socialni idealist, ki bi to sprejel? O socialnih problemih in ciljih, ki naj izboljšajo življenje človeštva, sploh ni bilo govora. Uresničen krščanski ideal bi pomenil samomor človeštva. Skratka: kolektivna (socialistična) družba nima bistveno nič skupnega s krščanskim idealom.

Zbornica v Louisiani je sprejela naredbo, ki določa, da farmarji v tej državi ne smejo pridelati nobenega bombaša prihodnje leto. Stara zaloga mora prejeti s trga. Vprašanje je, kako bo s farmarji in delavci na bombašnih poljih. Kam jih pošljejo? Ali jih država pošlje na svoje stroške na božjo pot?

V Elk Cityju, Okla., so zgradili kooperativno bolnišnico, ki ni dobičkarstvo podjetje/niti dobrodelen zavod. Nova bolnišnica je last 2000 farmarjev, ki bodo najeli zdravnike in bolničarke sebi v prid. To je prva bolnišnica te vrste v Ameriki in čim prej bodo ostala ameriška mesta posnemala Elk City, tem bolj bo bolje za zdravje ameriškega ljudstva. Dejstvo je, da privatne bolnišnice in zdravilski zavodi skrbijo najprej za finančno zdravje lastnikov, ki kujejo kapital iz bolezni in nesreč. Iskričanje bolnih ljudi je v večini slučajev nesramno do skrajnosti.

Dva težka problema Mednarodni socialistični kongres na Dama

Mednarodno delavsko socialistično gibanje mora imeti v sedanji dobi dva važna problema pred očmi, ki sicer drug drugega izpopolnjujeta. Predvsem je važen gospodarski in politični položaj v Nemčiji, s katerim je v zvezi evropsko gospodarstvo in socialni položaj; v drugi vrsti pa sporazum med narodi in predhodni razorožitve, ker brez razorožitve ni mogoče sliti na sporazum.

V Nemčiji, ki se nahaja v najtežjem spodarskem položaju, izrabljajo to priliko naški nacionalisti in težka industrija. Vseeno izrabljajo položaj in huje kajo k fašistični diktaturi, češ, da edino diktatura utegne Nemčijo propadati in jo dvigniti tudi so. Odločen boj torej vodijo ti sovražniki namproti parlamentarni demokraciji in priklonjenosti na republiko.

V Nemčiji je socialna demokracija najje in najbolj organizirana politična stranka. Zato je tudi od nje odvisno, kako se bodo vijali dogodki v Nemčiji. Glavno načelo civilno demokratične stranke je, da nemški rod na noben način ne sme pristopiti, da bi odstirala parlamentarna demokracija. To se šteje za odobril tudi mednarodni socialistični gres, ki je objubil v tej horbi nemškimi socialnim demokracijam tudi v mednarodno socialistični se namreč prav dobro zavedajo, da ogromno škodo bi pomenil atentat na demokracijo vobče in zlasti glede na socialni položaj delavstva v Evrpi. Nedvomno je, da fašističnim eksperimentom v Nemčiji škoduje meščanska vojna, ki bi porazila vso evropsko kulturo.

Zato je za mednarodni socialistični gres bil enako važen tudi problem razorožitve in sporazuma narodov. Brez razorožitve ni razuma, ker med državami še ni pravne kolektivistične ideje. Ljubosumje, tendence nadoblasti, zavist; to so vse lepe čednosti prevečaje diplomacije, stremenje za imperističnimi cilji. Krašne govore imajo diplomati o potrebi miru, o sporazumu in o koristih orožitve, toda, kadar so ta vprašanja v zvezi, se vsi izmikajo in nočejo skleniti nič kretnega. To dejstvo je verok, da je razorožitve in sporazum narodov postal za socialistični gres drugi najvažnejši problem trenutka.

Nedvomno bo težak boj za te zahteve, kak, ker se premalo držav v mednarodni politiki zastopajo socialisti. Kljub temu je mednarodni socialistični kongres tudi glede tega problema sklenil najodločnejšo mednarodno bo v interesu človeštva in njega kulture.

Ta dva problema mednarodnega socialističnega gibanja je kongres konkretno sprejel svoj najbližji začasni program ter apeliralo delavstvo po vsem svetu stori svojo dolžnost v interesu človeštva je, da oba problema sledno zastopamo in da javno mnenje, ki tovo ne mara ne meščanske vojne, ne novotvorne vojne in ne propada današnje kulture, prav reano opomni vse državne vlade, da človeštvo želi in zahteva svetovni mir, in sporazum med narodi in v tem sporazumu miru blagodejni socialni razvoj človeštva. —D. P.

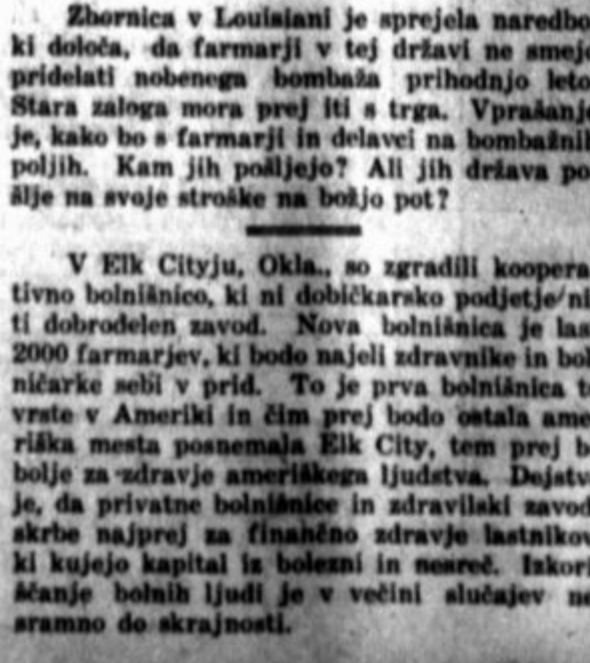
Fotografija in življenje

Na tehniški visoki šoli v Draždanah 4. t. m. začele priprave za mednarodni gres fotografov in kinematografistov. Zbavljene ima namen pokazati, v kakšni meri ni zavisnosti žive vse panoge moderne in stiči glede na fotografijo. Kongresu bo predaval profesor za znanstveno fotografiranje na draždanški tehniki dr. R. Luther, ki zborovanja pa bodo važni za vse kontinentalne države, zastopani vsi svetovni zavodi za fotografiranje.

Uvodno predavanje na pripravah za gres je že imel prof. dr. Bodenstein, obravnaval je optične temelje fotografske veščine. Profesor Einstein je s svojim zakonom o ekvivalenci podal znanstveno teorijo za fotografiranje. Razlika med Einstejnovo teorijo in klasičnimi fotografskimi uspehi je seveda posebej ker se v teoriji razhajata prof. Bodenstein in prof. Planck, oče teorije kvantov, vzlic temu pa so izsledki obeh učenjakov oplojili fotografijo in fotokemijo.

Fotografija je danes nerazdružno vezana z modernim življenjem. Kot bistven del moček služi astronomiji pri opazovanju znanosti se opira kriminalistika in celo polovico svojem telefonskem prometu. Ta ima v državi kontrolne kinematografske aparate. Avtomatično snemajo zveze in s tem odpravljajo kal konflikto med pošto in odjemalci telefona. Avtomatični kinematografski aparati napravijo lahko več tisoč posnetkov v sekundi. Velikega pomena je fotografija in kinematografija za opazovanje rastlin, eksperimentalnih snovi in igrajočih instrumentov. Pri njih si s pomočjo kinematografije lahko vse predstavotvorno predočimo nastanek in razvoj bakterij, kar je za botaniko in biologijo največjega pomena. In tudi tehnika v zvezi s živalstvom za drugimi panogami modernega življenja. Tudi ona se poslužuje fotografiranja in kinematografiranja z velikim uspehom ter podpira drugo znanost, mehaniko, in ji pomaga reševati vgemensko težave.

Tem potom se iskreno zahvalimo družini Putz in družini Vičič za prijazno postrežbo. Pripomniti moram še, da je Rudolf Putz imel svoj avto hitreje kot pa naš Lindbergh svoj aeroplan. To vam je voznik! — Josip UJEH.

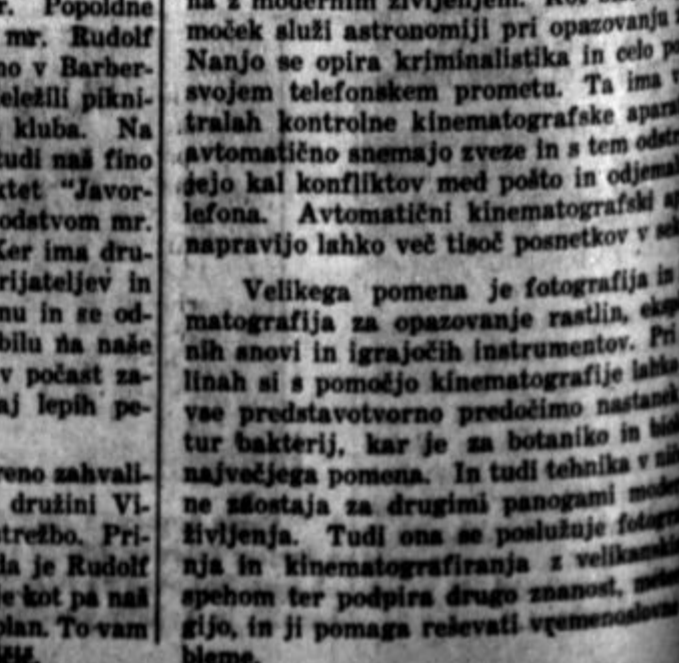
Mrtvaški voz, ki potuje od Kalifornije do New Yorka in naznanja vsej Ameriki, da je "Justica v Kaliforniji mrtva." Tak je del kampanje za osvoboditev Toma Mooneyja.

Piščavo polje

Obiski

Opozovalec

Vesti iz Jugoslavije

(Poročevalski biro Prosvete v Jugoslaviji.)

PREJED NÓVIM POLITIČNIM JAVNIM ŽIVLJENJEM

Ministra se državna stranka, ki bo proglašena za desetletno kraljevanja Aleksandra

Ljubljana, 12. avg. 1931.

Po vsej državi se vršijo priprave, ki jih vodijo bani, za ustanovitve javne državne politične stranke. Bani potujejo iz kraja v kraj ter imajo razgovore z raznimi zanesljivimi zaupniki, ki so poverjeniki stranke za posredovanje v občini. Vsi poverjeniki stranke za posredovanje podpisani na proglasu, ki je za desetletno kraljevanje Aleksandra sredi tega meseca. Ustanovljena bo samo ena stranka, ki jo bo vodila vlada same. Druge stranke ne bodo dovoljene.

Mariborski župan je razposlal katerim osebam v Mariboru se je vabilo: "Vaše blagorodje! Nes desetega avgusta ob 7 u. večer se vrši v mestni poveljniški sestanku v svrhu izvedbe pripravljalnega odbora meje politične organizacije. Vas vabim, da se tega sestanaka zanesljivo udeležite. — Z namenom javnosti spoštovanja dr. Jovan I. r., župan."

Na tem sestanku, ki se ga je izkazalo tudi nekaj povabljenih županov, je župan dejal, da je v vsaki občini župane, da ustanovijo v svojih občinah čimprej pripravljalne odbore za novo stranko, ki bo ustanovljena 15. avgusta, ko izide velik kraljevski list. Ti pripravljalni odbori naj bi pripravili seznam imen, ki se bodo podpisali na proglasu, ki ga bo objavila vlada novega režima z dne 6. avgusta 1929. Mnogi rodoljubi na tem sestanku in debati izrazili svojo pripravljenost pomagati pri tej stvari, socialisti pa predvsem zahtevali množično pojasnilo, kakšen bo cilj stranke, ali že ima status, ali ne bo dovoljena nobena druga stranka in kaj bo napisano v kraljevem proglasu. Na vsa vprašanja župan ni mogel odgovoriti, ker mu ni nihče od strank ni natančneje povedal, da je treba postaviti pripravljalne odbore. Kesnost tega mogoče pripuščeni še stranki, toda nobena verska stranka ni bila pri volji. V njem sami bivši pristavi meščanske stranke.

Na tem sestanku, ki se ga je izkazalo tudi nekaj povabljenih županov, je župan dejal, da je v vsaki občini župane, da ustanovijo v svojih občinah čimprej pripravljalne odbore za novo stranko, ki bo ustanovljena 15. avgusta, ko izide velik kraljevski list. Ti pripravljalni odbori naj bi pripravili seznam imen, ki se bodo podpisali na proglasu, ki ga bo objavila vlada novega režima z dne 6. avgusta 1929. Mnogi rodoljubi na tem sestanku in debati izrazili svojo pripravljenost pomagati pri tej stvari, socialisti pa predvsem zahtevali množično pojasnilo, kakšen bo cilj stranke, ali že ima status, ali ne bo dovoljena nobena druga stranka in kaj bo napisano v kraljevem proglasu. Na vsa vprašanja župan ni mogel odgovoriti, ker mu ni nihče od strank ni natančneje povedal, da je treba postaviti pripravljalne odbore. Kesnost tega mogoče pripuščeni še stranki, toda nobena verska stranka ni bila pri volji. V njem sami bivši pristavi meščanske stranke.

Na tem sestanku, ki se ga je izkazalo tudi nekaj povabljenih županov, je župan dejal, da je v vsaki občini župane, da ustanovijo v svojih občinah čimprej pripravljalne odbore za novo stranko, ki bo ustanovljena 15. avgusta, ko izide velik kraljevski list. Ti pripravljalni odbori naj bi pripravili seznam imen, ki se bodo podpisali na proglasu, ki ga bo objavila vlada novega režima z dne 6. avgusta 1929. Mnogi rodoljubi na tem sestanku in debati izrazili svojo pripravljenost pomagati pri tej stvari, socialisti pa predvsem zahtevali množično pojasnilo, kakšen bo cilj stranke, ali že ima status, ali ne bo dovoljena nobena druga stranka in kaj bo napisano v kraljevem proglasu. Na vsa vprašanja župan ni mogel odgovoriti, ker mu ni nihče od strank ni natančneje povedal, da je treba postaviti pripravljalne odbore. Kesnost tega mogoče pripuščeni še stranki, toda nobena verska stranka ni bila pri volji. V njem sami bivši pristavi meščanske stranke.

Na tem sestanku, ki se ga je izkazalo tudi nekaj povabljenih županov, je župan dejal, da je v vsaki občini župane, da ustanovijo v svojih občinah čimprej pripravljalne odbore za novo stranko, ki bo ustanovljena 15. avgusta, ko izide velik kraljevski list. Ti pripravljalni odbori naj bi pripravili seznam imen, ki se bodo podpisali na proglasu, ki ga bo objavila vlada novega režima z dne 6. avgusta 1929. Mnogi rodoljubi na tem sestanku in debati izrazili svojo pripravljenost pomagati pri tej stvari, socialisti pa predvsem zahtevali množično pojasnilo, kakšen bo cilj stranke, ali že ima status, ali ne bo dovoljena nobena druga stranka in kaj bo napisano v kraljevem proglasu. Na vsa vprašanja župan ni mogel odgovoriti, ker mu ni nihče od strank ni natančneje povedal, da je treba postaviti pripravljalne odbore. Kesnost tega mogoče pripuščeni še stranki, toda nobena verska stranka ni bila pri volji. V njem sami bivši pristavi meščanske stranke.

Na tem sestanku, ki se ga je izkazalo tudi nekaj povabljenih županov, je župan dejal, da je v vsaki občini župane, da ustanovijo v svojih občinah čimprej pripravljalne odbore za novo stranko, ki bo ustanovljena 15. avgusta, ko izide velik kraljevski list. Ti pripravljalni odbori naj bi pripravili seznam imen, ki se bodo podpisali na proglasu, ki ga bo objavila vlada novega režima z dne 6. avgusta 1929. Mnogi rodoljubi na tem sestanku in debati izrazili svojo pripravljenost pomagati pri tej stvari, socialisti pa predvsem zahtevali množično pojasnilo, kakšen bo cilj stranke, ali že ima status, ali ne bo dovoljena nobena druga stranka in kaj bo napisano v kraljevem proglasu. Na vsa vprašanja župan ni mogel odgovoriti, ker mu ni nihče od strank ni natančneje povedal, da je treba postaviti pripravljalne odbore. Kesnost tega mogoče pripuščeni še stranki, toda nobena verska stranka ni bila pri volji. V njem sami bivši pristavi meščanske stranke.

Na tem sestanku, ki se ga je izkazalo tudi nekaj povabljenih županov, je župan dejal, da je v vsaki občini župane, da ustanovijo v svojih občinah čimprej pripravljalne odbore za novo stranko, ki bo ustanovljena 15. avgusta, ko izide velik kraljevski list. Ti pripravljalni odbori naj bi pripravili seznam imen, ki se bodo podpisali na proglasu, ki ga bo objavila vlada novega režima z dne 6. avgusta 1929. Mnogi rodoljubi na tem sestanku in debati izrazili svojo pripravljenost pomagati pri tej stvari, socialisti pa predvsem zahtevali množično pojasnilo, kakšen bo cilj stranke, ali že ima status, ali ne bo dovoljena nobena druga stranka in kaj bo napisano v kraljevem proglasu. Na vsa vprašanja župan ni mogel odgovoriti, ker mu ni nihče od strank ni natančneje povedal, da je treba postaviti pripravljalne odbore. Kesnost tega mogoče pripuščeni še stranki, toda nobena verska stranka ni bila pri volji. V njem sami bivši pristavi meščanske stranke.

Na tem sestanku, ki se ga je izkazalo tudi nekaj povabljenih županov, je župan dejal, da je v vsaki občini župane, da ustanovijo v svojih občinah čimprej pripravljalne odbore za novo stranko, ki bo ustanovljena 15. avgusta, ko izide velik kraljevski list. Ti pripravljalni odbori naj bi pripravili seznam imen, ki se bodo podpisali na proglasu, ki ga bo objavila vlada novega režima z dne 6. avgusta 1929. Mnogi rodoljubi na tem sestanku in debati izrazili svojo pripravljenost pomagati pri tej stvari, socialisti pa predvsem zahtevali množično pojasnilo, kakšen bo cilj stranke, ali že ima status, ali ne bo dovoljena nobena druga stranka in kaj bo napisano v kraljevem proglasu. Na vsa vprašanja župan ni mogel odgovoriti, ker mu ni nihče od strank ni natančneje povedal, da je treba postaviti pripravljalne odbore. Kesnost tega mogoče pripuščeni še stranki, toda nobena verska stranka ni bila pri volji. V njem sami bivši pristavi meščanske stranke.

Na tem sestanku, ki se ga je izkazalo tudi nekaj povabljenih županov, je župan dejal, da je v vsaki občini župane, da ustanovijo v svojih občinah čimprej pripravljalne odbore za novo stranko, ki bo ustanovljena 15. avgusta, ko izide velik kraljevski list. Ti pripravljalni odbori naj bi pripravili seznam imen, ki se bodo podpisali na proglasu, ki ga bo objavila vlada novega režima z dne 6. avgusta 1929. Mnogi rodoljubi na tem sestanku in debati izrazili svojo pripravljenost pomagati pri tej stvari, socialisti pa predvsem zahtevali množično pojasnilo, kakšen bo cilj stranke, ali že ima status, ali ne bo dovoljena nobena druga stranka in kaj bo napisano v kraljevem proglasu. Na vsa vprašanja župan ni mogel odgovoriti, ker mu ni nihče od strank ni natančneje povedal, da je treba postaviti pripravljalne odbore. Kesnost tega mogoče pripuščeni še stranki, toda nobena verska stranka ni bila pri volji. V njem sami bivši pristavi meščanske stranke.

Na tem sestanku, ki se ga je izkazalo tudi nekaj povabljenih županov, je župan dejal, da je v vsaki občini župane, da ustanovijo v svojih občinah čimprej pripravljalne odbore za novo stranko, ki bo ustanovljena 15. avgusta, ko izide velik kraljevski list. Ti pripravljalni odbori naj bi pripravili seznam imen, ki se bodo podpisali na proglasu, ki ga bo objavila vlada novega režima z dne 6. avgusta 1929. Mnogi rodoljubi na tem sestanku in debati izrazili svojo pripravljenost pomagati pri tej stvari, socialisti pa predvsem zahtevali množično pojasnilo, kakšen bo cilj stranke, ali že ima status, ali ne bo dovoljena nobena druga stranka in kaj bo napisano v kraljevem proglasu. Na vsa vprašanja župan ni mogel odgovoriti, ker mu ni nihče od strank ni natančneje povedal, da je treba postaviti pripravljalne odbore. Kesnost tega mogoče pripuščeni še stranki, toda nobena verska stranka ni bila pri volji. V njem sami bivši pristavi meščanske stranke.

Na tem sestanku, ki se ga je izkazalo tudi nekaj povabljenih županov, je župan dejal, da je v vsaki občini župane, da ustanovijo v svojih občinah čimprej pripravljalne odbore za novo stranko, ki bo ustanovljena 15. avgusta, ko izide velik kraljevski list. Ti pripravljalni odbori naj bi pripravili seznam imen, ki se bodo podpisali na proglasu, ki ga bo objavila vlada novega režima z dne 6. avgusta 1929. Mnogi rodoljubi na tem sestanku in debati izrazili svojo pripravljenost pomagati pri tej stvari, socialisti pa predvsem zahtevali množično pojasnilo, kakšen bo cilj stranke, ali že ima status, ali ne bo dovoljena nobena druga stranka in kaj bo napisano v kraljevem proglasu. Na vsa vprašanja župan ni mogel odgovoriti, ker mu ni nihče od strank ni natančneje povedal, da je treba postaviti pripravljalne odbore. Kesnost tega mogoče pripuščeni še stranki, toda nobena verska stranka ni bila pri volji. V njem sami bivši pristavi meščanske stranke.

Na tem sestanku, ki se ga je izkazalo tudi nekaj povabljenih županov, je župan dejal, da je v vsaki občini župane, da ustanovijo v svojih občinah čimprej pripravljalne odbore za novo stranko, ki bo ustanovljena 15. avgusta, ko izide velik kraljevski list. Ti pripravljalni odbori naj bi pripravili seznam imen, ki se bodo podpisali na proglasu, ki ga bo objavila vlada novega režima z dne 6. avgusta 1929. Mnogi rodoljubi na tem sestanku in debati izrazili svojo pripravljenost pomagati pri tej stvari, socialisti pa predvsem zahtevali množično pojasnilo, kakšen bo cilj stranke, ali že ima status, ali ne bo dovoljena nobena druga stranka in kaj bo napisano v kraljevem proglasu. Na vsa vprašanja župan ni mogel odgovoriti, ker mu ni nihče od strank ni natančneje povedal, da je treba postaviti pripravljalne odbore. Kesnost tega mogoče pripuščeni še stranki, toda nobena verska stranka ni bila pri volji. V njem sami bivši pristavi meščanske stranke.

"Naše izgube so malenkostne..."

Premijera pred 17 leti
Pred sedemnajstimi leti, zvečer, pred prvim vojnim dnevom, je izšlo prvo c. in kr. vojno poročilo: "... Srbi so danes ob 1.30 porušili most med Beogradom in Zemunom. Naša infanterija in artilerija sta potem skupno z monitorji na Donavi obstrlejavali arbarske pozicije onstran mostu. Srbi so se po kratkem boju umaknili. Naše izgube so popolnoma malenkostne."

To je bila premijera pred 17 leti. Naše izgube so popolnoma malenkostne! Kolikokrat smo potem v štirih in pol letih lahko še čitali te besede! Vsek dan, v vseh jezikih, v vsakem poročilu, na jugu, na zapadu, na severu! Povsod in v vsej samo malenkostne izgube. Ni vredno besede!

Potem, ko se je klanje končalo, ko smo potegnili črto in začeli sestavljati te malenkostne izgube, tedaj smo prišli do čedne vsote. Deset milijonov mrtvih. Ni vredno besede!

In pohabljeni, jetičniki, bolniki, shiranči, gosposdarsko rušnjeni, sestradanci! In vdove in sirote in goreči domovi, porušene fabrike in dobesedno razbita narava!

Samo v Franciji je bilo 1815 samo vojaških pokopanih. Od teh 163, kjer so pokopani sami Nemci. Samo na enem pokopališču pri Arrazu leži pokopanih 38.865 vojakov.

Kakšna prokletstva so morali izumiti, da so lahko dosegli malenkostno vsoto desetih milijonov. Granate in šrapneli, strojnice, plin, tanki, bombe za letala itd. itd. In koliko hura-partotizma so morali razbičati, da so napravili živce sprejemljive za malenkostna presenečenja!

Celi narodi štiri in pol leta brez domovine! Štiri in pol leta nobenih ustvarjalnih rok! Štiri in pol leta pokoljenja, oropnega za svojo mladost! Starčki, osleparjeni za svoje mirne dni starosti!

Svečeniki so učili novo moralno. Cel deset božjih zapovedi so izpremenili: "Svojega stvarnika ne smeš častiti in ne praznovati zapovedanih dni, ker ni za to nobenega časa!"

"Ubijaj, ker je tvoj bližnji tvoj sovražnik!"

"Smeš krasti, ker je pljenje dovoljeno!"

Razne zanimivosti

UMETEN ZRAK
Za dihanje lažji od navadne atmosfere

Kapitan na Wilkinsovi podmornici Sloan Danenhov je med preizkušanjem podmornice "Nautilus" našel potrdilo neke teorije, ki utegne imeti prav da lakose ne poledice.

Na podlagi preudarka, da dušik, ki ga je v zraku približno 80 odstotkov, človeškemu organizmu prav nič ne koristi, marveč utegne biti v gotovih prilikah, kakor n. pr. pri potapljanju s podmornicami, celo škodljiv, se je začel Danenhov baviti z mislijo, da bi v takih prilikah uporabljal namestu navadne atmosfere rajši umetno zračno zmes.

Množina kisika mora ostati nespremenjena, a namestu dušika se vzame helij. Izkazuje se, da se v takem sintetičnem zraku celo lažje diha kakor v navadnem. Potapljači, ki so doslej mnogo trpeli zaradi prodiranja dušika v kri, ki je prav znatno pod razmeroma velikim pritiskom v potapljaških odelih, so zdaj rešeni te nadloge, ki je maralkomu za vedno lapodkopala zdravje. Pričakuje pa je tudi, da se bodo dale raznovrstne umetne atmosfere prav uporabno uporabljati za zdravljenje. Nekateri znameniti znanstveniki, ki se zdaj bavijo s tem vprašanjem, si obetajo od umetne atmosfere uprav prevratnih uspehov v moderni medicini.

Kako visoko se slisajo glasovi z zemlje
Pri zadnjih poletih z rakoplovi so dosegli novost, da se zvoki v visokino smer širijo mnogo lažje in z večjo intenzivnostjo kakor v globino. To si razlagajo a tem, da je zrak v višini čedalje redkejši, moč glasu pa zaviral od gostote, ki naleti nanjo.

Ce govorimo a kom, ki stoji 500 m pod nami, lahko razumemo vse, kar nam pove z jezikom. Tisti, ki stoji 100 m pod njim, pa že oddale tako dobro ne razume njegovih besed kakor mi, čeprav je oddaljenost štirikrat manjša od distance med govorečo osebo in nami. Človeški glas se, kakor poročajo neki strokovni listi, 1000 m visoko. Kvakanje žab in petje kobilic se čuje prav dobro še v višini 900 m, petje petelinov in vpitje srak ter kričanje ljudskih množic pa seže celo 1600 m visoko. Neki letalec je nedavno slisal hruljenje lokomotive v zračni višini 3000 m.

DUNOVITOSTI
Zbral Iv. V.

Novoporočena iz Amerike se vozila v gondolji po Velikem Kanalu; v Benetkah kajpak, drugih Velikih Kanalov ni. Dražestna plavalica nevesta vpraša svojega mladega, krepkega moža, ki je pravecni vzor sodobnih amerikanških sportnikov: "Povej mi, dragi, kje smo?"

Vzorni dečko vzame iz žepa belečnico, ki je popisana s številkami in datumi, in se poglubi v čitanje. Čes nekaj časa pravi z ljubečim glasom: "... dvajdvajsetega ... trindvajsetega ... petindvajsetega ... petek, šestindvajsetega ... to so Benetke, dragica."

Neka igralca mi je dala naslednje pojasnilo, ko sem jo vprašal, zakaj se je posvetila gledališču: "Bila sem zaročena. Moj zaročenec je bil tako mehkega in sladkega srca kakor banana. Pogosto sva se izprehajala po celi ure. On je motal in me ves čas gledal z zanosom, ne da bi izpregovoril besede. Nekega dne sva sedela na neki klopci v Tivoliju že več kakor uro časa v neprestanem molku. Nato je izpregovoril: "Draga..."

"Kaj je, dragi?" — sem odgovorila. "Nič, draga. Samo, draga..."

"Nadaljuj, dragi!"

"Nadaljuvat? ah, draga..."

Po teh besedah sem vstala ter ga pustila na klopci in odšla. "In niste nikdar več šli tam mimo?"

"Ne. Kajti stavim, da je še tam."

Octave Mirbeau je bil nekod

povabljen na kosilo. Toda pisava prijatelj, ki ga je povabil, je bila tako nerazločna, da je Mirbeau pač uganil, da je vabljen, nikakor pa ni mogel razbrati, kdo ga vabi, kam in kdaj.

Tedaj mu šine v glavo rešilna misel. Pod njegovim stanovanjem je bila lekarna. Lekarnarji, si je dejal, imajo izvečano oko, ker morajo razreševati zdravniške recepte, ki so še slabše pisani. Ta utegne rešiti uganko.

Nadene si klobuk, vzame s seboj pisalo ter stopi v lekarno. Bil pa je malobeseden mož, zato je izročil izdelovalcu zdravilnih kroglic pisalo, ne da bi kaj rekel. Lekarnar je z izkušenim očesom preletel papir, vzela police neko steklenico in jo profil Mirbeau-ju rekoč: "Evo, gospod. Stane štiri franka s steklenično vred."

Bankirji imajo solunjo

Urgirajo potrositev prihrankov
New York. — (FP) — Kolekaja Industriji bi se naglo zavrtela in prosperiteta bi se zopet pokazala v deželi, ako bi 249.000 vlagateljev, ki imajo hranilne vloge v Emigrant Industrial Savings Bank of New York, porabili za nakupovanje potrebščin le del \$397.877,082 — vsota, ki reprezentira vloge. To je mnenje bančnih uradnikov.

Predešnik banke je rekel, da je pred tremi leti banka urgirala ljudi, naj varčujejo in vlagajo denar na hranilne vloge. Banka je tedaj imela priliko, da je lahko investirala denar vlagateljev obrestonosno. Sedaj so to razmere minule in profiti od investicij so se znižali. Vlagatelji pa imajo priliko, da se zdaj dobe potrebščine za 16% ceneje kot pred tremi leti.

Se enkrat toliko imigrantov odšlo kot prišlo
Washington, D. C. — V prvih sedmih mesecih tega leta je prišlo v Združeno državo 24.818 naseljencev, v istem času pa je zapustilo Ameriko 57.876 tuje-rojencev. Med zadnjimi je bilo 11.315 deportiranih in 7164 je odšlo, ko jim je grozila deportacija.

Snov, ki povzroča raka
'Daily Express' poroča senzacionalno vest, da se je zdravnikom londonske bolnice za poljubnja raka po dolgoletnih poskusih posrečilo sestaviti kemično substanco, ki izziva zelo pogosto rakasta obolenja. S tem je dana zdravnikom tudi možnost, da preizkusijo to snov pri zdravljenju te strašne bolezni.

PATENTI

Prodaje vaš patent ali lica v restavracijskih modlah ali nista drugi in večji modnarčni restavracijski patentov v Chicagu. Na tuje tovarnarje in kupce patentov bo prodajalo nove izume in patente, kateri so na prodaj. Če se nameravate ustvariti nove modle, nista, nista, nista. Ali ustvarite modle, nista, nista, nista. Pišite po brezplačni stroški.

B. HAMILTON EDISON
Managing Director
International Patent Exposition
Merchandise Mart,
Chicago, Ill.

NAROČNIKI POZORI

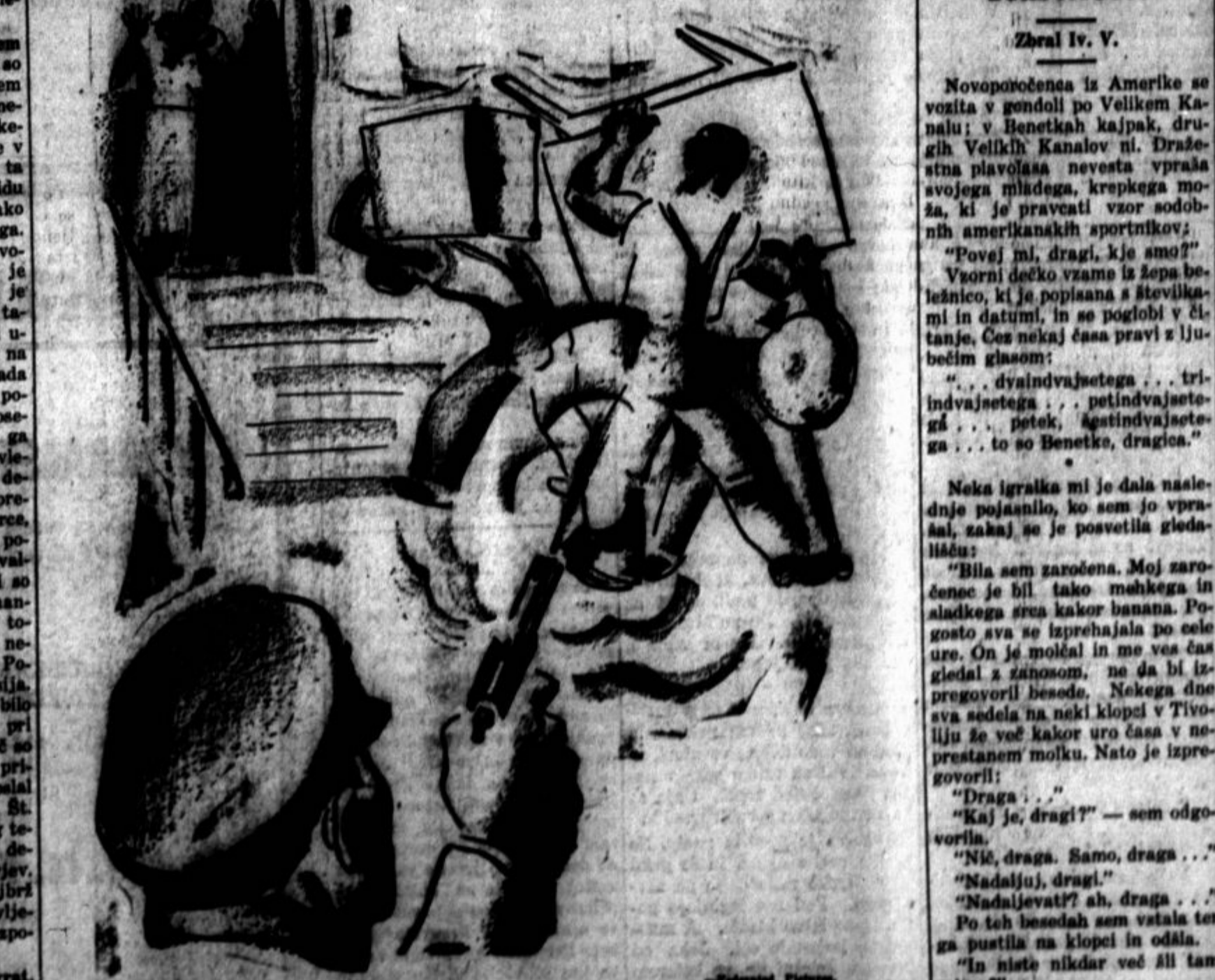
Znamenje (Avg. 31, 1931), pomeni, da vam je naročnina potekla ta dan. Ponovite jo pravočasno, da vam lista ne ustavi. Ako lista ne prejmete, je mogoče ustavi, ker ni bil plačan. Ako je vaš list plačan in ga ne prejmete, je mogoče ustavi, vendar napakega naslova, pišite nam dopisnico in navedite stari in novi naslov.

Nasli zastopniki so vsi društveni tajniki in drugi zastopniki, pri katerih lahko plačate naročnino.

Naročnina za celo leto je \$6.00 in za pol leta pa \$3.00. Člani SNPJ doplačajo \$4.80 za leto, za pol leta \$2.40.

Za mesto Chicago in Cicero za leto \$7.50, pol leta \$3.75, za člana \$6.30.

Za Evropo stane za pol leta \$4.50, za vse leto pa \$9.00. Tednik stane za Evropo \$1.70. Člani doplačajo samo 50c za poštnino. Mladinski List stane za celo leto \$1.20. Naročnino lahko tudi sami pošljete na naslov: Upravištvo "PROSVETA" 2667 S. Lawrence Ave., Chicago

—Fotografir. Pletzen.
Nasli Čehart je narisan v gostem kartonu uličnih posetnikov v Chicagu, ki se glasi: "Vse na čisto ali v smrt!" Pred krajčino so bili v Chicagu ubiti trije zamerci v večini množici, ki je demonstrirala pred hišo, iz katere je bila vržena 72-letna zamorca, ko ni mogla več plačati stajnine.

Tone Čufar:

TRAGEDIJA V KLETI

"Uteha na grobovih je zadnje, kar človeku ostane," si je rekla in izginila v klet.

Po dohodu z desne strani, po poti, ki je bila bližja zanemarjenim pivnicam, sta se približala kleti Davorin in njegov najnovejši prijatelj Vinko.

"Pomisleke zavri. Se že stisnemo na kak način. Dolgočasno pa le ne bo v tem vrazljem gnezdu. Saj boš vrgel karte in se kaj porazgovoril?"

"To je nerodno, ker si oženjen, Davorin."

"Zakaj?"

"Praviš, da klet ni ravno prostorna. Če mi daš streho, me rešiš stiske, vendar si pa s tem nakopil nekoga na glavo. Ženi bom v napotje in družinskemu življenju."

"Sijajen izmišljaj! Na mojo ženo se oziraš, oh, to si še neumen..."

"Davorin."

Vinko je bil ves začuden. Z Davorinom se je pri delu seznanil. Na njegovem domu pa še ni bil, zato je domače razmere šele spoznaval.

"Ni daleč; pokličem jo."

Marina je z vso naglico hitela proti pokopališču. Davorinu je v kočljivih slučajih rada ustregla. Prepričala je prepire.

"Samo jezi se človek."

Davorin je začutil potrebo, da potoži svoje težave, a ga Vinko ni hotel prav razumeti.

"Ni zapisano, da bi se ravno moral. Pa tudi prav nobenega povoda nimam."

"Kaj, da ga nimam? Le pridiguj mi ne. Vse drugo prenesem, nepotrebna zoperstavljanja me pa kar vžgo. Zato tudi ob ženi težko strpim. Že najde kaj, kar ni za zlahtno pomenkovanje."

"A si jo vendar koj pogrešil. Če ti ni zanjo toliko, kakor noremu zaljubljenca za dekleta, potem ji ne zameri potov z doma."

"Ni! Tu mora biti. Tako hočem in konec."

"Saj pride."

"Pride; a ko jo spoznaš, boš z mano."

"Vajine stvari so in bodo samo vajine. Zame ne obstoje."

Vzlic temu, da se je Vinko trdovratno branil pogovora o Davorinovi ženi, se je ta šele zdaj s popolno iskrenostjo izpovedal.

"Vinko, poslušaj... V teh dneh, odkar se poznavam, sem se prepiral, da nisi napačen deček. Ko si spraševal za stanovanje, me je takoj pograbilo, da bi bil pri meni in zdaj tudi boš. To pa zato, ker je tvoj tolikšna zapuščena, da ne morem obdati. Ven me žepa, k ljudem!"

"Če boš nadalje razlagal, boš me poglalo. Uidem ti."

"Tega se ne bojim. Pri meni ostaneš. Želim, da si bova dobra. Z ženo tako nič ni. Samo repenči se."

"Ko okrog pohajkujš in jo puščaš v samoti."

"Nje sem se že zdavnaj nagledal. Mislil, da sva drug drugega sita. Skoraj ni dne, da bi se ne sprla. Oh, ko bi bil svoboden!"

"Se razjokaš se!"

"Tega pa ne. — — Veseli bodimo! Marina gre, žena pride, ti počakaj, jaz pa vina prinesem. Na tvoje zdravje bomo pili."

Davorina je razžvele nepričakovana veselost. Poskočno hitro se je odpravil v smeri, od koder je prej prišel. Z nasprotne strani se je Marina resnično vračala.

V skrbih je povprašala: "Je še rentačil?"

"Ne prav preveč."

"Kam ga je spet neslo?"

"Po pijačo je mahnil. — — Si mu ženo našla?"

"Dobro pomnim, kdaj je krulil moj želodec."

Težak spomin mu je zmrčali obličje, Marina mu je pa še drugega priklicala v misli.

"Pa pomniš tudi, da si bil na plesu radoveden? Sredi rajanja si se zresnil radi bežnega obraza. Do utrujenosti sem te mirila in le s težavo si pozabil žensko senco. Zagonetno si se obnašal."

"Preprečila si, da se nisem prepričal o resnici ali zmoti. Važen trenutek sem zamudil."

"Ne žaluj za njim. Življenje se ponavlja."

Najezan je Davorin ostavil prazno klet in zopet zadihal sveži zrak.

"Spet je ni. Samo pete brusi in dom zanemarja. Da bi jo vrag pocitral. — — Marina, kod hodi?"

"Ni daleč; pokličem jo."

Marina je z vso naglico hitela proti pokopališču. Davorinu je v kočljivih slučajih rada ustregla. Prepričala je prepire.

"Samo jezi se človek."

Davorin je začutil potrebo, da potoži svoje težave, a ga Vinko ni hotel prav razumeti.

"Ni zapisano, da bi se ravno moral. Pa tudi prav nobenega povoda nimam."

"Kaj, da ga nimam? Le pridiguj mi ne. Vse drugo prenesem, nepotrebna zoperstavljanja me pa kar vžgo. Zato tudi ob ženi težko strpim. Že najde kaj, kar ni za zlahtno pomenkovanje."

"A si jo vendar koj pogrešil. Če ti ni zanjo toliko, kakor noremu zaljubljenca za dekleta, potem ji ne zameri potov z doma."

"Ni! Tu mora biti. Tako hočem in konec."

"Saj pride."

"Pride; a ko jo spoznaš, boš z mano."

"Vajine stvari so in bodo samo vajine. Zame ne obstoje."

Vzlic temu, da se je Vinko trdovratno branil pogovora o Davorinovi ženi, se je ta šele zdaj s popolno iskrenostjo izpovedal.

"Vinko, poslušaj... V teh dneh, odkar se poznavam, sem se prepiral, da nisi napačen deček. Ko si spraševal za stanovanje, me je takoj pograbilo, da bi bil pri meni in zdaj tudi boš. To pa zato, ker je tvoj tolikšna zapuščena, da ne morem obdati. Ven me žepa, k ljudem!"

"Če boš nadalje razlagal, boš me poglalo. Uidem ti."

"Tega se ne bojim. Pri meni ostaneš. Želim, da si bova dobra. Z ženo tako nič ni. Samo repenči se."

"Ko okrog pohajkujš in jo puščaš v samoti."

"Nje sem se že zdavnaj nagledal. Mislil, da sva drug drugega sita. Skoraj ni dne, da bi se ne sprla. Oh, ko bi bil svoboden!"

"Se razjokaš se!"

"Tega pa ne. — — Veseli bodimo! Marina gre, žena pride, ti počakaj, jaz pa vina prinesem. Na tvoje zdravje bomo pili."

Davorina je razžvele nepričakovana veselost. Poskočno hitro se je odpravil v smeri, od koder je prej prišel. Z nasprotne strani se je Marina resnično vračala.

V skrbih je povprašala: "Je še rentačil?"

"Ne prav preveč."

"Kam ga je spet neslo?"

"Po pijačo je mahnil. — — Si mu ženo našla?"

"Anica bo kmalu tukaj."

Brezbržno izrečene besede so Vinku vzele vso prostodušnost. "Anica?" je vprašujoče zamrmral. — — "Je to ime njegove žene?"

(Dalje prihoda...)

Množica živi in del Bačke je rešen.

Tam v daljavi pada pod silnimi udarci valov gozd. Vse se loml. Izginja v valovih, drevje, snopi žita, kozolci. Donava ne prizanaša. Zdaj pa zdaj se na njej zaziblje otrok, mrtva žena, in za njo mlad fant, mož in starka; ljudje, živina, strelno tramovje, kosi postelj, mrtvi psi in mačka. Vse se vtaplja.

Gozd pada. Vse manj ga je. Kmalu ga odnese voda. Drevesa hreče, se lomijo druga za drugo, voda se vzpeni — in ni jih več. Zdi se, da ves gozd joka.

Na parobku stoje trije jeleni. Mogočno rogovje se jim blišči v zahajajočem solncu. Valovi pljuškajo, blijejo v parobek, trgajo rušo za rušo, drev za drevsom, zemlja se udara. Jeleni se umikajo. Tesno drug kraj drugega stopajo korak za korakom nazaj. Voda jim sega na najvišjem mestu do kolen. Plašno se ozirajo zdaj v to v ono stran. A zatodčiča ni. Voda narašča. Ponekod že dosega prve veje dreves. Jelenom se zapleta rogovje. Sujejo drug v drugega, besno majojo z glavami, topotajo po vodi. Preže zdaj tu, zdaj tam. Gozd nori. Jeleni skačejo, se za trenutek razkrope in se v naslednjem spet združijo, in čakajo, da kje spet zahrešči. Polasča se jih groza. Begajo sem in tja in se iščejo. — Zdajci zahrešči, drevje se v sunku nagne, pada, jelen skoči v stran, šine kviliku, in jelen in drevo izgineta v penatih se valovih. Voda ju zavrti, ju vrže še enkrat iz sebe in plavata vsa zlomljena in krvava zraven mladega dekleta, ki ga je Donava ugrabila Bog ve kje.

Še dva sta. Njiju blazne oči se svetlikajo v smrtnem strahu. Morda že veta, da ni več rešitve. Nepremično stojita v razbesneli vodi. Pred njima se ruši breg in čakala. Ob vsakem valu vztrepečata. Mokra, razmršena dlaka se jima sveti kakor zlato.

Solnce zahaja. Nebo rdi. Jelena upirata vanj svoje velike, plašne oči, strmita vsa zamaknjena kakor da bi molila. A solnce pada vse niže k obzorju. Tudi solnce se vtaplja.

Jelenoma izginja iz oči žareči blesk, dlaka postaja motna. Med množico na železnem tiru narašča šepet. Ljudje kleče na suhi zemlji. Nekaj se zgane. Zaslhijo se posamezni ubrani glasovi. Solnce izgineta. Množica poje, sklepa roke, gleda v vse razdirajočo vodo in v zahajajoče solnce in moli.

Kmalu bo noč.

Po širni, žalostni planjavi se razlega pesem, kakor da bi pel en sam mož, velik in močan, in bi v pesmi hotel tolažiti jezno reko, za trenutek ustaviti njen tok, da bi se še ta in oni rešil.

Množica poje, ker prihaja noč.

Poje na tem kosu suhe zemlje, ki kljubuje vsem valovom. Poje blizu svojih potopljenih, uničenih domov. In boji se večera, strah jo je noči.

Jelena dvigata počasaj glave. Vohata. Kaj vohata po zraku? Smrt se jima bliža. Slutita konec.

Nenadoma sklonita oba hkratu glavi. Trenutek sta sklonjena. In zdaj spet glavi dvigneta. Telesi se jima sločita, kakor da

NAZNANILO.

Društvenim tajnikom in tajnicam se tem potom naznanja, da morajo naznaniti vse spremembe naslovov članov in članic, naslove novih članov, ter imena in naslove odstojnih, črtnatih in tsebčenih članov naznaniti upravnitvu Prosveta, da se lahko točno vredil imeniti za pošiljanje lista Prosveta. Imena in naslove, katere pošiljate glavnemu tajniku ostanejo tam v arhivu in jih upravnitvo ne dobi. Torej je zelo važno, da vselej pošiljate na naših nalo pripraviljenih listinah vse naslove upravnitvu Prosveta posebej. Pri vsaki spremembi naslova naj se vselej omeni stari in novi naslov. Upravnitvo upravnitvo apelira, da društveni tajniki in tajnice to upoštevajo. — Philip Godina, upravljatelj.

bi se hotela pripraviti za skok. A jelena se le spet zastrmita prede.

Zemlja se strasa. Bahli tresljaji naraščajo v sunke. V daljavi se zdi, kakor da narašča voda do neba. Nov pal prihaja. Po zraku vrši. Čuti je votlo bobnenje. Daleč nad obzorjem reke grmi. Vse silnejši je grom. In blizu nekje nekaj ječi, se siloma upira. Zdaj, zdaj razliva se šum, buči, en sam tresk, in kamor sega oko, je samo bela, šumeča pena.

Jelenov ni več. Tam, kjer je bil gozd, moli iz neizmerno vode le še nekaj mogočnih hrastov. Zadnji ostanki obrambnega nasipa so izginili. Bobnenje se polega.

Množica je kakor ukopana, onemela. Vse tiho je med njo. Le v morje izpremenjena reka buči v bližajoči se večer. Teče, morje teče.

Kmalu bo noč. Solnce je zašlo.

Na zapadu se pretaka po nebu v tisočbarvnih odtenkih zlato.

Nebo temni. Oblaki se raztezajo in kupijo.

Noč. Strele sikajo nad plodno in nesrečno Bačko. Donava! Mogočna Donava! Teči! Teči!

FARMA NA PRODAJ

Proda se 40 akrov velika farma v južnem Illinoisu. Vse obdelano. Vsa potrebna poslopja. Proda se po zmerno nizki ceni. Ali pa sprejemni partnerja v družbo, človeka, ki si razume na kokuško in zajčjorejo. Za pojasnila in ceno pišite na naslov: FARMAR, 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill. (Adv.)

ZGODNA TRGATEV GROZDJA

Suša in vročina, ki je prevladala po vsi deželi to poletje ni prezirala največjih vinogradnikov sveta. Resnično je Kalifornija trpela valed vročine in suhe še celo veliko več kot pa vzhodni države. To je vzrok, da se celi vlaki finega zrelega grozolja že pošiljajo na vzhod na trg.

Po študiranju stanja vinogradskega okrožja v Kaliforniji in iz pogovorov vinogradnikov, pošiljateljev in prekupčevalcev te industrije, lahko jamčimo nakupovalcem grozolja na vzhodu, da ker je bila letna sezona zelo suha, grozdnje hitro dozoreva in pridelek je manjši, je izvrstno fino in sladko, ter bogato grozdnje letos. Pošiljanje grozdnje letos kakor dopovedujejo, je ena najzgodnejših v zgodovini za to državo.

V pogovoru s Mr. Scott F. Ennisom, predsednikom Pacific Fruit Exchange, enim boljše poznanim in skusemim pošiljateljem grozolja, smo izvedeli mnogo zanimivega kar bo gotovo zanimalo čitatelje. Mr. Ennis je dejal, da industrija grozolja, trpi vročine, ki je tako zmanjšala pridelek in zagnala grozdnje zgodaj na trg, temveč tudi valed strahu pred deževjem, katerega nam narava mnogokrat pošlje velike pregodaj v letih suše in hude vročine.

Dež v času vinske trgovine lahko napravi več škode te vrste industriji kot pa vsa vročina in suša: valed tega Mr. Ennis priporoča kupcem na vzhodu, da se poslužijo te prilike in si hite nabaviti zalogo dobrega finega sladkega kalifornijskega grozolja, ker lahko se pripeti, da bi ostali na koncu brez njega. (Adv.)

Naročite Mladinski list, najboljši mesečnik za slovensko mladino!

Slab želodec

postane l... Ako imate mal spetti in kar prave... KDO MI POSODI \$2,500... NAZNANILO... Iz upravnitva lista Prosveta... Naznanja se, da je cena... Najnitijsa cena za palec... Vselej pišite točno in ob... Philip Godina, upravljatelj.

STAR IN ZVESTI PRIJATELJ

Je ta poznana banka vsem svojim odjemalcem, katerim vedno rada pomaga in daje nasvete. Ona obavlja vseh vrst bančne posle in prodaja "šifkarte" vseh družb.

Ne pozabite se obrniti na njo kadar kaj potrebujete.

Vaši prihranki so zavarovani pri

KASPAR AMERICAN STATE BANK

1900 BLUE ISLAND AVENUE CHICAGO, ILL.

Tiskarna S. N. P. J.

SPREJEMA VSA

V TISKARSKO OBRT SPADAJOČA DELA

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, častnice, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvatskem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S.N.P.J. DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne. Cene umerni, unijalo delo prvj vrsti.

ESITE po informacije SE NARUČI

S. N. P. J. PRINTERY

2657-59 So. Lawndale Avenue

CHICAGO, ILL.

TAM SE DOBE NA ŽELJO YUDI VSA USTMENA POJASNILA

Rudolf Kresal: DONAVA

Plodna Bačka je pod vodo. Ze tretji dan prestopa Donava svoje bregove.

Raste. Raste. In rušj vse, kar doseže. Vsemu prinaša smrt.

Ludje so zapustili svoje domove. Donava je prekrila slemena njihovih hiš. Nič ni izbirala. Ni iskala poti.

Tam daleč sredi ravnih moli iz vode omamljen križ na zlatem jabolku. Solnce sije. Od zlatega jabolka se odbijajo žarki. In voda krog njega se peni in prli žarke v mavrične bisere. A v križ butajo valovi. Zdaj pa zdaj se zamaje. Kmalu bo izginil še ta zadnji znak kraja, kjer so bila človeška bivallišča. In zlatega jabolka na sivi gladini in mavričnih biseroev ne bo več. Voda! Voda!

Ljudje še vedno beže. Zdaj beže zadnji ljudje.

Donava je morje. Beže ljudje, ki imajo na svetu samo to, kar morajo zdaj zapustiti. Ilovnatu kočo in nekaj pedi zemlje. Zadnji beže.

Prvi so se odpeljali z vozovi. S polnimi vozovi raznega blaga. Ognali so živino. In prv in

mačk niso pozabili. Šli so k sorodnikom in znancem, ali pa so se podali v mesto, kjer bodo čakali, da voda uplahne.

Tisti pa, ki so ostali, so gledali za njimi. Ugibali so še, kam naj bi šli. Pa niso mogli nikamor. Z očmi so božali svoje borne ilovnate koče in mala polja in v srahru čakali zadnjega trenutka.

Voda pa je rasla, se širila in rušila vse. Ilovnate koče so se sesedale kakor prazne vreče. Ljudje so se umikali korak za korakom. Vsak je še upal do zadnjega trenutka, da se voda pred njegovim poljem ali njivo ustavi.

Tako so se do tretjega dne zjutraj zbrali na visokem železnikem nasipu. Na edinem kraju, kamor so se mogli zateči, ki jim je bil do zadnjega edina nada, da rešijo svoje golo življenje.

S culami v rokah, z nahrbtniki na plečih, z otroci v naročjih prihajajo zdaj prav žadnji.

Kakor zasanjana zre množica v mogočno Donavo, v veliko, neprenehoma rastočo Donavo, ki bje sila in penasta v železniški nasip, kakor razburkano morje, se dviga ob njem, hoče doseči njegov vrh, da bi se njeni valovi azilni po vsej, prav po vsej plodni Bački. A to sivo,

sladko morje, polno groze in zbesnelo, se vali še dalje zdolž železnikega nasipa na jug proti cilju. In množica se ne boji, da bi voda dosegla železni tir in pogoltnila vse, kar je še živega. Kaj takega se še nikoli ni pripetilo.

Oči vseh so uprte v obrambni nasip. V zadnji obrambni nasip. Vse je že zravnila z zemljo. Le ta še kljubuje in — ni si smrt.

Množica strmi nepremično v razbesnele valove, ki butajo v steno nasipa, in moli, da bi se nasip porušil. Da ne bi dosegla železnega tira. Da bi vdrla z vso silo proti jugu.

Donava buči.

Zdaj, zdaj se vsa neizmerna gladina vode dviga, vavalovi, upada. Val za valom seka v nasip. Oglušujoč trušč. Čuje se kakor mogočen sproščen vzdih.

Donava je predrla nasip. Se prelila preko njega, in že grmi skozi široko rano dalje po ravnini poti. Pod njo izginjajo polja, zlato litno klasje. A množica so lesketajo oči. Joka od veselja. Železni tir, na katerem živi, je rešen. Kaj bi tožila za krvjo, ki jo je dala nasipu! Kaj bi tožila za solzami in krvavimi žulji, ki jih je dala zemlji.